

VIEŠOJI ĮSTAIGA KAUNO REGIONO PLĖTROS AGENTŪRA

Kauno regiono savivaldybių merų pavaduotojų tarptautinio bendradarbiavimo vizitas į Austriją ir Slovakiją

2016 m. gegužės 30 – birželio 3 d.

ATASKAITA

2016 m. gegužės 30 – birželio 3 dienomis buvo organizuotas Kauno regiono savivaldybių merų pavaduotojų tarptautinio bendradarbiavimo vizitas į Austriją ir Slovakiją.

Vizito metu buvo aptarti klausimai, susiję su socialinės politikos įgyvendinimu, pabėgėlių priėmimu, saugia gyvenamąja aplinka. Vizitas buvo skirtas kontaktų užmezgimui, galimų bendradarbiavimo sričių ir projektinių idėjų identifikavimui, patirties mainams.

Vizite dalyvavo Vytas Kederys (Birštono savivaldybės mero pavaduotojas), Algimantas Janavičius (Kaišiadorių rajono savivaldybės mero pavaduotojas), Vasilijus Popovas (Kauno miesto savivaldybės mero pavaduotojas), Kęstutis Povilaitis (Kauno rajono savivaldybės mero pavaduotojas), Olga Urbonienė (Kėdainių rajono savivaldybės mero pavaduotoja), Algis Marcinkevičius (Prienų rajono savivaldybės mero pavaduotojas), taip pat VšĮ Kauno regiono plėtros agentūra direktorė Lina Misiukevičienė ir projektų vadovė Elena Taločkaitė.

Darbinio susitikimo Bratislavos savivaldybėje metu Kauno regiono delegaciją pasveikino Bratislavos mero pavaduotoja Ludmila Farkašovská, kuri paminėjo, kad Slovakija nuo liepos 1 d. pradeda pirmininkauti ES Tarybai. Numatoma, kad Bratislavoje pirmininkavimo laikotarpiu apsilankys apie 20 tūkst. ES šalių delegatų. Mero pavaduotoja pabrėžė tarptautinio bendradarbiavimo svarbą.

Bratislavos savivaldybės socialinių reikalų skyriaus vedėja pristatė miesto socialinę politiką. Bratislavos miesto kompetencijoje yra vaikai, senyvo amžiaus žmonės ir asmenys, patekę į krizinę arba nepalankią socialinę situaciją.

Bratislavoje gyvena apie 450 tūkst. gyventojų, yra 17 seniūnijų. Bratislavos savivaldybė yra 15 socialinių įstaigų steigėja, jų išlaidymui kasmet skiria 12 mln. eurų.

Darbai su senjorais yra 7 įstaigos. Vienos iš jų – senelių namai, kuriuose senjorai gyvena nuo atvykimo iki mirties. Ten teikiamos 3 rūšių paslaugos – gyvenamoji vieta, maitinimas, medicininė pagalba (slauga). Kita įstaigos rūšis – globos namai, kur senjorai gali gyventi terminuotą laiką, kol krizė ar reikia ekstremalios pagalbos. Bratislavoje taip pat populiarus dienos stacionaras, arba „darželis senjorams“. È tokią įstaigą senjorai atvyksta ryte, praleidžia dieną ir vakare išvyksta namo. Šiuo metu veikia vienas dienos stacionaras, planuojama įsteigti daugiau mažesnių miesto seniūnijose, kad būtų patogesnis atvykimas.

Benamiams Bratislavoje yra nakvynės namai. Ten suteikiama tik nakvynės paslauga. Savivaldybė yra įsteigusi nedidelius nakvynės namus, didesnius administruoja nevyriausybinių organizacijų. Šiais metais pirmą kartą istorijoje vyks benamių surašymas, siekiant sužinoti tikslų skaičių. NVO duomenimis šiuo metu benamių skaičius Bratislavoje siekia nuo 3 iki 6 tūkst.

VIEŠOJI ĮSTAIGA KAUNO REGIONO PLĖTROS AGENTŪRA

Viena iš socialinių įstaigų dirba su narkomanais ir jų reabilitacija, kad gražinti juos į normalų gyvenimą.

Viena didžiausių problemų – finansavimas, nes pagal galiojančius teisės aktus Bratislavos socialinė sritis finansuojama taip pat kiek ir mažesnių miestų, nors socialinių problemų Bratislavoje yra žymiai daugiau. Trūkumą miestas yra priverstas finansuoti iš savo biudžeto.

V. Popovas paklausė kiek Bratislavoje yra vaikų namų. Bratislavos savivaldybės atstovė paminėjo, kad vaikų namai nėra savivaldybės kompetencijoje. Jais rūpinasi valstybinis lygmuo. Pagal dabartines tendencijas siekiama, kad vaikų namų neliktų, vaikais turėtų rūpintis specializuotos profesionalios šeimos.

O. Urbonienė domėjosi kiek žmonių gyvena senelių namuose ir narkomanų reabilitacijos centro veikla. Bratislavos senelių namuose yra 1100 lovų. Bratislava yra senėjantis miestas, amžiaus vidurkis 42,5 metų, daugiau kaip 30 proc. gyventojų yra pensinio amžiaus. Vienos žmogaus išlaikymas senelių namuose – 1000 Eur, iš kurių 320 eurų padengia valstybė, apie 350 eurų (priklausomai nuo suteikiamų paslaugų) moka gyventojas, likutis finansuojamas iš miesto biudžeto.

Dauguma Slovakijos narkomanų reabilitacijų centrų yra privatūs. Bratislavos įstaiga yra vienintelė Slovakijoje, kurią finansuoja savivaldybė. Centre yra 7 vietos, dirba psichologas, ergoterapeutas, socialinis darbuotojas.

V. Kederys paminėjo, kad Lietuvoje savivaldybėse veikia socialinių paslaugų centrai, kurie teikia paslaugas namuose.

Bratislavoje paslaugas namuose teikia seniūnijos. T.y. maisto gaminimas, produktų pirkimas, tvarkymas, skalbimas, maudymas. Paslaugų sąrašas yra pateiktas įstatyme. Gydytojas ir socialinis darbuotojas įvertina asmens sveikatos būklę, socialinę padėtį, paslaugų poreikį, numatomas paslaugų lygis, kuris įstatymiškai skirstomas į 6 kategorijas. Senelių namai priima 4-6 kategorijos senelius. Paslaugos namuose teikiamos 2-6 kategorijos asmenims. Paslaugos namuose teikiamos tik darbo valandomis. Jeigu asmeniui reikia 24 val. paslaugų, jis turi būti senelių namuose.

Įstaigos organizuoja atvirų durų dienas, kad parodytų šeimos nariams kaip gyvena senjorai. Tokios iniciatyvos padeda griauti mitus apie senelių namus.

K. Povilaitis pasidomėjo savivaldybės vaidmeniu sprendžiant pabėgėlių priėmimo klausimą. Pabėgėlių klausimu Slovakijoje užsiima VRM. Yra susitarimas, kad pabėgėlių antplūdžio atveju miestas turi suteikti vietą palapinėms ir pasiūlyti kelis pastatus. Kol kas šito neprireikė, turint omenyje, kad miesto galimybės yra ribotos.

Po susitikimo savivaldybėje Kauno regiono delegacija lankėsi krizių centre „Repuls“, senjorų namuose „Trečiojo amžiaus namai“ ir benamių nakvynės namuose.

Vizito į Traiskirchen pabėgėlių centrą (Austrija) metu centro direktorius Franz Schabhüttl papaskojo centro istoriją. Imperijos laikais toje vietoje buvo kavalerijos kareivinės, vėliau mokykla. Okupacijos metu – rusų armijos kareivinės. PO jų pasitraukimo pastatai ilgą laiką nebuvo naudojami. 1956 metais, po Vengrijos sukilimo, įrengta vieta, kur galima priimti pabėgėlius. 1992 metais įsteigtas užsieniečių registracijos centras. 2003 metais teritoriją pradėjo administruoti privati Vokietijos

VIEŠOJI ĮSTAIGA KAUNO REGIONO PLĖTROS AGENTŪRA

įmokė, 2012 metais – šveicarai. Viso centre dirba apie 500 darbuotojų, VRM darbuotojų dalis labai nedidelė. Administravimą ir ūkio tvarkymą vykdo privati įmonė.

Centro teritorija yra aptverta, užima 12 ha., įrengtas vaizdo stebėjimas, visą parą budintis stebi kameras. Prie kamerų įrengta apšvietimo sistema. Kiekvienas prieglobsčio prašytojas turi kortelę su brūkšniniu kodu, atvykstant ir išvykstant turi užsiregistruoti praleidimo punkte. Pastoviai dirba 6 asmenys, kurie kontroliuoja išorinę teritoriją. Šiuo metu centre gyvena 750 asmenų, iš jų 421 – nepilnamečiai. 2015 metais vienu metu centre buvo 4800 pabėgėlių, nors gali priimti apie 3500.

Traiskirchen centras yra didžiausias Austrijoje. Jame yra medicinos punktas, rentgeno kabinetas, katilinė, policija, visiška autonomija.

Iki vartų asmuo yra pabėgėlis, už vartų – prieglobsčio prašytojas. Teritorijoje visiškai uždraustas alkoholis ir narkotinės medžiagos. Šiuo metu daugiausia pabėgėlių iš Afganistano, Somalio, Nigerijos.

Kiekvieno atvykusio sveikata patikrinama, daroma plaučių nuotrauka, dirba 2 rentgenologai. Jei yra įtarimų dėl tuberkuliozės – asmuo izoliuojamas, siunčiamas į specialią ligoninę. 2015 metais padaryta 5300 nuotraukų, 43 asmenys izoliuoti.

Centre veikia Vaikų ir moterų komunikacijos centras. Jame dirba socialiniai pedagogai, kurie ankščiau irgi yra migravę. Su vaikais kalbama vokiškai, žaidimo forma supažindinama su Austrijos kultūra. Yra klasė, kurioje mokoma vokiečių kalbos, kasdien siūloma 10-15 pamokų. Yra ir mokykla, kurioje dirba Švietimo ministerijos įvertinti ir patvirtinti mokytojai, patalpas suteikia VRM.

Darbinio susitikimo LR Ambasadoje Austrijoje metu buvo aptartas vizito tikslas ir programa. Ambasadorė Loreta Zakarevičienė papasakojo, kas Austrijoje šiuo metu gyvena apie 1000 lietuvių, bet ne visi registruojasi. Daugiausia atvažiuoja dirbti asmenys iš kaimyninių valstybių. Austrijoje sudėtinga gauti darbo. Nedarbo lygis yra apie 9 proc. Yra daug studentų, ypač muzikos srityje. Ambasada yra tiltas tarp šalių ir siekia didinti Austrijos susidomėjimą Lietuva. Austrai labai saugo savo rinką, skatina vietinių produktų vartojimą.

Susitikimo metu buvo aptartas žemės ūkio klausimas. Austrijoje ūkininkai taip pat streikuoja dėl išmokų, pieno kainų. Austrijoje žemes dažnai superka katalikų Bažnyčia, vėliau jas nuomoja ūkininkams. Kiekvienas asmuo moka mokestį Bažnyčiai. Austrijoje yra labai stiprus bendruomeniškumas, ypač mažuose miesteliuose.

Aptarta ir švietimo sistema. Ambasadorė paminėjo, kad Austrijoje yra mokyklų, kur austrų vaikų yra labai mažai, arba jų nėra. Tokiose mokyklose labai žemas švietimo lygis. Darželiai yra nemokami, metai iki mokyklos darželiai yra privalomi visiems vaikams. Ypač aktualų imigrantams, kad vaikai iki mokyklos pramoktų vokiškai. Austrijoje veikia centralizuota registravimo į darželius sistema.

Vienoje yra daug socialinių būstų, kuriuose daugiau gyvena jaunos šeimos ir vyresnio amžiaus žmonės. Tai padeda užmegzti ryšius tarp kaimynų – vyresni padeda prižiūrėti vaikus, jaunesni – nupirkti produktus, vaistus.

Kauno regiono delegacija turėjo galimybę apsilankyti Spittelau atliekų deginimo gamykloje, kuri įsikūrusi beveik pačiame Vienos centre. Vienoje yra apie 2 mln. gyventojų. Diegiama daug inovacijų,

VIEŠOJI ĮSTAIGA KAUNO REGIONO PLĖTROS AGENTŪRA

kad sumažinti klimato kaitą. Daug dirbama su bendruomenę, teikiama informacija. 1987 metais senojoje Spittelau gamykloje kilo gaisras, 2 metu atliekos buvo vežamos į 60 ha sąvartyną šalia vienos. Šiandien atliekas vežti į sąvartyną draudžiama. Miesto meras nusprendė kreiptis į žinomą menininką, kad pakeistų gamyklą. Taip atsirado įdomus pastatas, miesto centre vyksta saugus, kontroliuojamas atliekų deginimo procesas. Čia naudojamos pažangios emisijų valymo technologijos. Bokšte įrengtos angos ereliams, kad jie galėtų perėti. Ereliai gali gyventi tik švarioje aplinkoje, tai įrodo, kad gamyklos aplinka yra švari.

Vienoje yra taikomas atliekų vengimas, rūšiavimas. Visos atliekos, kurių negalima perdirbti, patenka į atliekų deginimo gamyklą. Kasdien į Spittelau gamyklą atvyksta 220 mašinų, sumeta atliekas į 7000 m³ bunkerį.

Spittelau gamykla aprūpina 1/3 centrinio šildymo poreikį (340000 butų, 6500 didesnių vartotojų). Kai būna labai šaltos žiemos, naudojamos resursinės degalinės.